

RIF EN RAP: WAAROVER GAAT DAT EIGENLIJK?

WERKEN AAN STERKE NETWERKEN IN HET DOMEIN KIND EN EDUCATIE

Jorien van Heerde en Francien Schipper-Modderman in gesprek.

Het RAP-project en het RIF-project: zo staan twee grote gesubsidieerde Zwolse projecten in het domein kind en educatie bekend. RAP staat voor Regionale Aanpak Personeelstekort (eerder ook wel bekend als 'RAL' 'Regionale Aanpak Lerarentekort') en is een project dat sinds 2019 loopt. RIF staat voor 'Regionaal investeringsfonds mbo'. Het RIF-project in Zwolle, waar het ook wel 'Innovatiecluster Kind en Educatie' wordt genoemd, richt zich op het leren interprofessioneel werken in het domein kind en educatie.

In beide projecten werken verschillende hogescholen (mbo's en hbo's) met elkaar samen en zijn diverse besturen betrokken. Met projectleiders Jorien van Heerde (projectleider RAP en programmaleider Strategisch HRM en arbeidsmarkt Kennis- en Innovatiecentrum Hogeschool KPZ) en Francien Schipper-Modderman (projectleider RIF Innovatiecluster Kind en Educatie en projectleider, coach en docent bij Menso Alting) in gesprek over wat de projecten precies inhouden, waar de projecten elkaar raken en wat ze tot nu toe hebben opgeleverd.

AANLEIDING

Zowel het RAP- als het RIF-project zijn gestart vanuit een vraag uit de praktijk. Jorien: 'Bij de RAP richtten we ons op het aanpakken van de kwantitatieve en kwalitatieve tekorten op de arbeidsmarkt in het domein kind en educatie. Met zeven verschillende actielijnen (zie tabel p. 12) proberen we met korte- en langetermijnactiviteiten fricties op de arbeidsmarkt aan te pakken. Zo kijken we bijvoorbeeld naar het HR-beleid van schoolbesturen, werken we aan de begeleiding van starters, en zijn er verschillende proeftuinen rondom het onderwijs van de toekomst.'

Deze fricties op de arbeidsmarkt zijn ook één van de aanleidingen geweest voor het opstarten van het RIF. Francien: 'We krijgen overal te maken met een tekort aan kindprofessionals. We zien dat er daardoor in de praktijk steeds meer behoefte is aan professionals die breed inzetbaar zijn en meerdere rollen kunnen aannemen. In het RIF-project zorgen we ervoor dat studenten in aanraking komen met studenten van andere opleidingen en met en van elkaar leren. Dat doen ze in interprofessionele leerteams op de praktijkplek van de studenten. Dat wil zeggen dat studenten op hun stage in een leerteam komen met studenten van andere opleidingen en ze in dat leerteam gezamenlijk aan de slag gaan met een vraagstuk dat speelt op locatie.'

Uiteindelijk hebben de projecten hetzelfde doel. Jorien: 'Beide projecten zijn erop gericht te zorgen voor goed opgeleide professionals in onderwijs en daarbuiten. Alleen het niveau waarop we acteren verschilt. Bij RAP richten we ons vooral op bestuurders, beleidsmakers en directeuren. Bij RIF juist meer op studenten en praktijkplekken.'

DOORBREKEN VAN GRENZEN

Jorien: 'Ik zie ook een parallel tussen onze projecten in het doorbreken van grenzen en bestaande structuren. Hoe kijk je naar je eigen professe en rol? Kijk je over je eigen schutting heen? Bij de RAP gaat het dan om: kijk je over je eigen schoolbestuur heen, over je eigen denominatie en over je eigen sector?' Francien: 'En voor kindprofessionals geldt: kijk je verder dan het kind in je klas, of het kind bij de bso (buitenschoolse opvang, red.), of het kind in de wijk; met andere woorden: kijk je naar het kind in al zijn verschillende leefwerelden?'

In beide projecten gaat het om een lastig uit te voeren taak: het doorbreken van grenzen en bestaande structuren is niet iets dat je in één keer doorvoert en gedurende het proces dienen allerlei hobbels genomen te worden. Francien: 'Voor mij is vertrouwen een belangrijk woord. Het durven loslaten van bestaande structuren, kijken naar waar je goed in bent, maar ook naar waar je wellicht niet zo goed in bent, dat is spannend! Dat vraagt ook dingen toevertrouwen aan een ander.'

Jorien: 'Heel herkenbaar! Ik merk dat ook bij besturen; niet alleen kijken naar je eigen organisatie, maar naar de regionale context, dat vraagt wat. Mensen realiseren zich steeds meer dat dit ten goede komt aan zowel de eigen instelling als de regio. Hoe mooi is het dat je verbinding tussen instellingen kunt realiseren, als je denkt vanuit het belang van het kind.'

WAT LEVEREN DE PROJECTEN TOT NU TOE OP?

Francien: 'Wat ik vooral heel erg merk is dat mensen steeds meer betrokken worden, dat het thema interprofessioneel werken steeds meer leeft en mensen er steeds meer beeld bij krijgen.' Concreet draaien er op het moment van schrijven 21 interprofessionele leerteams met mbo- en hbo-studenten van diverse opleidingen. Francien: 'Je merkt dat studenten in die leerteams meer bewondering en respect krijgen voor andere beroepen. Een uitspraak van een student die ik laatst sprak: 'Het kind wordt er gewoon blijer van dat wij samenwerken'. Daar doen we het uiteindelijk voor.'

Ook in het RAP-project zijn al mooie resultaten geboekt: de inschrijving van studenten voor de deeltijd en voltijd bacheloropleiding Leraar Basisonderwijs steeg met ruim 21% (landelijk zagen we een stijging van 9%), besturen hebben in subregio's gesprekken met elkaar op welke wijze zij samenwerking rondom arbeidsmarkt met elkaar willen vormgeven en na de zomer starten starterscoaches met een scholing die is ontwikkeld door de lerarenopleidingen uit Zwolle. En dat is nog maar een greep uit de concrete uitkomsten, maar naast die feitelijke kant benadrukt Jorien de meerwaarde van het project op andere vlakken.

	RAP Regionale aanpak personeelstekort	RIF Innovatiecluster Kind en Educatie
Looptijd:	Van 2019 tot eind 2022 (structurele gelden)	Januari 2019 t/m zomer 2024
Doel:	Zorgen dat het werkveld goed toegerust is om de problematiek die het Personeelstekort in het onderwijs met zich meebrengt het hoofd te bieden. Zowel op het gebied van werving en begeleiding, als op het gebied van strategisch HR-beleid. Het vormgeven van het onderwijs van de toekomst, zowel organisatorisch als onderwijskundig vraagt vernieuwend en flexibel denken over opleidingsroutes en loopbaanpaden.	Het Innovatiecluster Kind en Educatie wil de beweging naar interprofessioneel werken in de sector primair onderwijs, opvang, jeugdzorg en welzijn ondersteunen, bekrachtigen en versnellen. Dit doet zij door interprofessionele samenwerking tussen en binnen de opleidingsinstellingen met het werkveld te verstevigen en toekomstige werknemers op te leiden voor het werken in interprofessionele teams met bredere en uitwisselbare rollen.
Betrokken:	sector-overstijgend programma po, vo en mbo <ul style="list-style-type: none"> • 7 opleidingsinstellingen (4 hbo's, 3 mbo's); • 44 schoolbesturen po/expertisecentra; • 14 schoolbesturen vo; • 3 mbo's. 	<ul style="list-style-type: none"> • 6 opleidingsinstellingen (3 mbo's, 3 hbo's); • 14 werkgevers primair onderwijs, kinderopvang, jeugdzorg en welzijn; • 21 leerteams (worden er komend jaar weer een aantal meer).
Aanpak:	De RAP bestaat uit zeven programmalijnen: 1 Samenwerken in regio Gericht op het in kaart brengen huidige en gewenste samenwerking tussen schoolbesturen onderling en opleidingsinstellingen aangaande het positief beïnvloeden van de onderwijsarbeidsmarkt in de regio. 2 Strategisch HR en arbeidsmarkt Als regio de kwantitatieve én kwalitatieve tekorten beïnvloeden door onder andere een meer passend HR-beleid. Vanuit deze programmalijn ondersteunen we besturen/HR bij vraagstukken die relevant zijn voor het eigen bestuur. 3 Loketfunctie Geïnteresseerden in het onderwijs (tussen de 15-67 jaar) laagdrempelig en volledige informatie verstrekken over het werken in het onderwijs. Hen actief begeleiden in hun zoektocht hierin. Positief beïnvloeden imago van het beroep. 4 Samen werven Het strategisch werven van (toekomstig) onderwijspersoneel door: doelgroepbepaling / inzicht in SPP-werkgevers en inzet (digitale) werving en voorlichtingsbijeenkomsten. Er worden oriëntatieprogramma's aangeboden, tutoringprogramma (po-vo) worden uitgebreid en studentambassadeurs vo-scholieren worden ingezet. 5 Toegerust in de klas en op school Zittend onderwijspersoneel behouden en startende onderwijsprofessionals goede begeleiding geven. Het ontwikkelen en uitvoeren van scholing voor starterscoaches. Inzet uren voor begeleiding starters - wordt gemonitord. Het starten van een herintredersprogramma. 6 Onderwijs van de toekomst Kennisnetwerk Anders organiseren voortzetten + inzetten proeftuinen op het mbo, vo en po. Het opzetten van een werkgroep hybride professionals en een HR-beleidsadvies rondom inzet hybride professionals. 7 Onderzoek Het monitoren van resultaten gedane interventies in RAP. Het in kaart brengen van de gepercipieerde beroepsbeelden (eisen/verwachtingen) van onderwijsprofessionals in het po, vo en mbo in verschillende fasen van hun loopbaan en daaraan gekoppeld (formele/informele) professionaliserings- en/of ondersteuningsbehoeften.	Om de doelstellingen te kunnen realiseren zijn er vijf actielijnen uitgezet: 1 Oprichten van interprofessionele leerteams Binnen het innovatiecluster worden interprofessionele leerteams ingericht, waarin studenten van diverse opleidingsniveaus en vanuit diverse achtergronden en opleidingen met elkaar leren werken in het domein Kind en Educatie. 2 Innoveren van de onderwijscurricula Naast het opdoen van ervaring in de interprofessionele leerteams worden de studenten inhoudelijk en theoretisch ondersteund met vernieuwde curricula die zijn toegespitst op interprofessioneel leren en werken. 3 Professionaliseren van docenten Om de studenten goed te kunnen begeleiden, worden de leerteambegeleiders en betrokken vakdocenten van de opleidingsinstellingen ondersteund in hun professionele ontwikkeling door het aanbieden van training, begeleiding en interventie. 4 Professionaliseren van praktijkbegeleiders en betrokken medewerkers van praktijkorganisaties. Om de praktijkbegeleiders en de leerteambegeleiders vanuit de praktijkorganisaties optimaal te laten functioneren, wordt er een trainingsprogramma ontwikkeld dat wordt aangeboden aan elke begeleider van een leerteam. 5 Oprichten van een kennisplatform Binnen het innovatiecluster wordt een kennisplatform voor interprofessioneel leren en werken opgericht.

Jorien: 'De samenwerking op verschillende niveaus wordt gewaardeerd door de schoolbestuurders. Het is voor het eerst dat we tegelijkertijd met drie lerarenopleidingen in de regio bij elkaar zitten. Heel mooi, want we hebben allemaal hetzelfde doel voor ogen. En dat is echt nieuw; de ontmoeting tussen die partijen is heel waardevol voor onszelf, maar vooral ook voor de werkgevers in de regio.' Diezelfde samenwerking wordt ook weer benut in het RIF, waar verschillende opleidingen van mbo's en hbo's met elkaar aan tafel zitten en samen nadenken over de manier waarop studenten het beste kunnen worden voorbereid op hun toekomstige beroep.

RIF EN RAP VERBINDEN

Waar liggen mogelijkheden om het RIF en de RAP met elkaar te verbinden? Deze vraag krijgen de vertegenwoordigers van beide projecten ook wel eens van het werkveld. De eerste stappen zijn gezet en Francien en Jorien zien nog meer kansen. Francien: 'In beide projecten zijn we bezig met professionaliseren. Hoewel de accenten verschillen, is het interessant om de verbinding daar te zoeken en te kijken of we een gezamenlijk aanbod kunnen maken.'

Jorien: 'Ook in de communicatie kunnen we gezamenlijk optrekken, denk aan social media, de website, bestuurdersbijeenkomsten. Het moet voor schoolbesturen niet voelen als losse projecten; het is belangrijk dat ze de gezamenlijkheid hierin voelen en zien. Onderwijs van de toekomst gaat bij RAP over anders organiseren, en interprofessioneel werken (RIF) gaat daar ook over.'

MEER WETEN?

Wil je meer weten over het RIF-project, neem contact op of schrijf je in voor de nieuwsbrief van het RIF via innovatiecluster@landstede.nl. Interesse in het RAP-project? Neem dan contact op met Jorien via j.vanheerde@kpz.nl.

OVER DE AUTEURS

Flo Dingemans heeft een achtergrond in de jeugdhulpverlening en is nu drie jaar werkzaam als docent en coach bij de opleiding Sociaal Werk op Landstede. Sinds februari 2021 is zij aangesloten bij het Innovatiecluster Kind en Educatie.

Trynke Keuning is als postdoctoral researcher verbonden aan Hogeschool KPZ en doet onderzoek naar interprofessionele samenwerking in het domein kind en educatie. Ze is als deelprojectleider verbonden aan het Innovatiecluster Kind en Educatie. Trynke is programmaleider Interprofessionele samenwerking Kennis- en Innovatiecentrum en kerndocent in de master MLIKE.